

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата педагогічних наук, доцента
Барановської Ірини Георгіївни
на дисертаційне дослідження **Тун Ліньге**
на тему **«Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом»**,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Сучасний світ відзначається швидкими глобальними змінами та перетвореннями в різних сферах буття та життєдіяльності. Ці процеси знаходять відображення в Національній стратегії розвитку освіти, державних документах, змісті мистецько-педагогічної освіти. Відповідно посилюються вимоги до фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Сучасний учитель музики має бути озброєний інноваційними поглядами, методиками, технологіями, знаннями, що враховують особливості становлення та розвитку школярів нової генерації.

Україна та Китай – могутні країни, що мають сильні, яскраво розвинені музичні традиції, музичну культуру, музичну освіту. Творча екстраполяція цінного, накопиченого століттями, досвіду навчання музикою, його переосмислення через призму потреб та досягнень сучасного суспільства мають розцінюватись як вигідні, корисні та перспективні інвестиції в майбутнє висококультурних держав. Обрана Тун Ліньге тема наукового дослідження «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом» є актуальною та необхідною.

Саме на вчителів музичного мистецтва покладена велика відповідальність, шляхом розвитку музичних здібностей торкнутися глибин тендітної дитячої душі, сприяти становленню особистості свідомого школяра нової «альфа»-генерації, які «відрізняються новим баченням світу та свого місця в ньому, активним зверненням до нових технологій і способів отримання інформації, а також тяжінням до перебування у віртуальній реальності та звуженим простором безпосередніх контактів і емоційного самовираження». Сучасний учитель має бути здатен прищепити школярам повагу до національних та світових культурних цінностей та надбань, навчити бачити та відчувати красу, розвинути здатність спілкуватися в сучасному інформаційному полікультурному середовищі на діалогічних засадах, засобами універсальної мови музичних звуків та інтонацій.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

На користь актуальності досліджуваної проблеми свідчить те, що представлене дисертаційне дослідження входить до плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» та виконане відповідно до комплексної наукової теми: «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» кафедри музичного мистецтва і хореографії факультету музичної та хореографічної освіти (реєстраційний номер 0120U002017).

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол № 3 від 25 жовтня 2018 р.).

3. Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів

Найвагоміші здобутки дисертаційного дослідження Тун Лінґе визначаються як теоретичними, так і практичними результатами, що містять наукову новизну та значущість.

У дисертації вперше науково обґрунтовано методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним, а також здоров'язберезувальним, особистісно-розвивальним, системним, рефлексивним та інноваційним підходами; представлено авторське визначення поняття «музичні здібності» як цілісного та складно організованого феномену, який утворюється в результаті синтезу трьох площин його прояву: компонентно-горизонтальної, ієрархічно-вертикальної та функціонально-діяльній; досліджено сутність підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів та визначено структурні компоненти підготовленості здобувачів в єдності мотиваційно-аксіологічного, когнітивно-фахового, рефлексивно-прогностичного, розвивально-креативного компонентів; представлено модель підготовки студентів до розвитку музичних здібностей школярів, що містить як обґрунтовані наукові підходи, так і принципи їх реалізації, а саме: особистісної полімотивації; налаштованості на індивідуалізовано-особистісне впровадження формульовано-розвивальних завдань в умовах колективної форми навчання; цілеспрямованої реалізації оздоровчих потенцій музично-розвивальних завдань; взаємодії зі школярами із забезпеченням особистісно-психологічної підтримки; надання компенсаторно-розвивального вектору музичним завданням; спонукання до аналітично-корекційної діяльності, творчої екстраполяції власного досвіду в розвивально-педагогічну практику; багатофункціонального призначення навчального матеріалу; стимуляції до пізнавально-інтеграційної самостійності; обґрунтовано педагогічні умови їх успішного впровадження в освітній процес, а саме: стимулювання свідомо-умотивованого ставлення до проблеми ефективного розвитку індивідуальних музичних здібностей школярів; гармонізація традиційних та інноваційних методів і технологій у

підготовці майбутніх фахівців до розвитку музичних здібностей школярів; активізація пошуково-пізнавальної та творчо-продуктивної діяльності, спрямованої на розвиток музичних здібностей сучасних школярів.

Уточнено сутність поняття: «фенотип музичних здібностей», удосконалено методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до використання сучасних технологій у викладанні уроків музичного мистецтва, спрямованих на стимуляцію музично-пізнавальної та творчої діяльності школярів.

Вагомим вважаємо практичне значення результатів дослідження, яке полягає в розробленні критеріально-діагностичного апарату, методики діагностики рівнів підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів, можливістю застосування методики підготовки здобувачів в єдності комплексу методів, ігрових прийомів, технологій, наочних посібників, не тільки для подолання чинників гальмування природного саморозвитку співацьких навичок, ладового й метроритмового чуття, стимуляції музично-пізнавальної, виконавської та творчої активності учнів з урахуванням здоров'язбережувальних чинників, спрямованих на зміцнення їхнього психічного та фізичного здоров'я.

Результати дослідження можуть використовуватись у процесі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в системі післядипломної освіти, а також із метою фахового самовдосконалення як українських, так і китайських фахівців.

4. Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення та отримані результати дослідження висвітлено в 9 публікаціях автора, 3 з яких надруковано у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному науковому періодичному виданні, 5 – апробаційного характеру.

Спрямованість міжнародних наукових конференцій, де відбулась апробація дисертаційного дослідження, характер статей здобувачки, в яких відображено основні наукові положення дисертації та результати проведених досліджень, повною мірою розкривають дослідницьку проблему. Кількість публікацій, обсяг, повнота висвітлення змісту та результатів дисертаційного дослідження відповідає встановленим вимогам.

Загалом вважаємо, що матеріали дослідження пройшли належну апробацію. Представлена робота є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень

Ознайомлення з текстом дисертаційного дослідження Тун Лінґе дає підстави відзначити методологічну та теоретичну обґрунтованість вихідних позицій дисертації, глибокий аналіз понять за темою дисертації, вираженість концептуальних засад роботи, що підтверджують ступінь достовірності наукових положень, результатів та висновків дослідження.

Дисертація чітко та логічно структурована. В анотації до дисертації авторкою представлено узагальнені результати теоретичного аналізу праць провідних фахівців минулого та сучасного з проблеми розвитку музичних здібностей школярів, подано опис діагностичних процедур та результати впровадження авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, коректно сформульовано науковий апарат дослідження. Відповідно до поставленої мети дослідження, що полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній апробації методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом, визначено п'ять завдань, для розв'язання яких здобувачкою доцільно визначено комплекс методів. Окреслено методологічну та теоретичну основу дослідження; схарактеризовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів дослідження; відображено відомості про апробацію, особистий внесок та впровадження основних положень дослідження, структуру та обсяг наукової роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів» висвітлено результати розв'язання першого та другого завдань дослідження. Тун Лінґе здійснює аналіз праць вітчизняних та зарубіжних вчених, молодих дослідників минулого та сучасності щодо змісту поняття «музичні здібності» (п.1.1). Заслугує схвалення глибина вивчення питання структури музичних здібностей (с. 47 – 52), яку авторка подає в компонентно-горизонтальному, ієрархічно-вертикальному та функціонально-діяльнісному векторах та звертає увагу на «складну, ієрархічно-супідрядну організацію їх прояву» (с.47) на акустично-фонічному, інтонаційно-морфологічному, синтаксично-процесуальному та композиційно-архітектонічному рівнях.

Так, горизонтальний вектор структури музичних здібностей розглянуто дослідницею в єдності системоутворювального (ладове почуття), провідних (дискретно-організовані ритмове й гармонічне почуття) та допоміжних (темброве, динамічне, артикуляційне та інші почуття) компонентів. Тун Лінґе правомірно доводить, що особливості ієрархічно-вертикального прояву означених компонентів корелюють зі специфікою будови музичної мови та структурно-семантичної організації музичних творів. Цілком справедливо авторка праці звертає увагу й на специфіку функціонально-діялісного аспекту в прояві музичних здібностей, який стосується анатомічно-психофізіологічних і психологічних задатків особистості. Необхідно відмітити авторську позицію на фенотип музичних здібностей як на цілісний феномен, що утворюється на перетині трьох (компонентно-горизонтальної, ієрархічно-вертикальної та функціонально-діялісної) площин та має унікальну своєрідність прояву в різних видах (сприйняття, виконавство, творчість) навчально-музичної діяльності.

Відзначимо, що цінним є розв'язання другого завдання дослідження, а саме: визначення сутності поняття «підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів», під яким розуміється формування свідомого ставлення до оволодіння здатністю виявляти фенотип музичних здібностей школярів і забезпечувати індивідуальний вектор їх розвитку, спираючись на набуті фахово-інтегровані знання, досвід упровадження розвивальних методів та інноваційних технологій в умовах колективних занять музичним мистецтвом з урахуванням особливостей самосвідомості, стилю взаємодії та навчально-пізнавальної діяльності учнів нової генерації. На основі визначення сутності феноменів «музичні здібності» та «підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів» Тун Лінґе логічно вибудовує структуру підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів, що містить мотиваційно-аксіологічний (с. 68), когнітивно-фаховий (с.69), рефлексивно-прогностичний (с.71), розвивально-креативний компоненти (с. 73).

Наукову цінність представляє другий розділ дисертації, де здобувачка обґрунтовує методологію та методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів на засадах антропологічного підходу, що визначений як наскрізний (п.2.1) та доводить необхідність обрання комплексу взаємопов'язаних підходів (особистісно-розвивального, системного, здоров'язбережувального, рефлексивного та інноваційного). Варто відмітити вельми доречний, у наш нелегкий час, що насичений неперервним потоком нової, не завжди присмної інформації, вибір та увагу Тун Лінґе до здоров'язбережувального підходу до навчання та розвитку здібностей школярів музикою, реалізацію оздоровчого (у фізіологічному та психологічному контекстах) потенціалу музичного мистецтва, зокрема шляхом удосконалення постави школярів, подолання в них м'язових та психологічних затисків, покращення якості дихання, активізації рухово-емоційної діяльності, емоційного розвантаження, тощо. Позитивним здобутком вважаємо розробку Тун Лінґе на основі методологічної синергії низки принципів, таких як: особистісної полімотивації; налаштованості на індивідуалізовано-особистісне впровадження формуально-розвивальних завдань (зокрема – в умовах колективної форми навчання); цілеспрямованої реалізації оздоровчих потенцій музично-розвивальних завдань; взаємодії зі школярами із забезпеченням особистісно-психологічної підтримки; надання компенсаторно-розвивального вектору музичним завданням; спонукання до аналітично-корекційної діяльності; творчої екстраполяції власного досвіду в розвивально-педагогічну практику; багатофункціонального призначення навчального матеріалу; стимуляції до пізнавально-інтеграційної самостійності (с. 84 -104).

До вагомих надбань варто віднести обґрунтовані здобувачкою педагогічні умови та методи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом (п.2.2.)

Логічним завершенням дисертаційного дослідження став третій розділ роботи «Зміст і результати експериментально-дослідної роботи з підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом», що присвячений розв'язанню четвертого та п'ятого завдань.

Заслуговує на особливу увагу якісно розроблений діагностичний апарат – критерії та показники рівнів підготовленості здобувачів до розвитку музичних здібностей школярів. Без сумніву вартісним є продумана процедура вимірювання кожного компоненту за обґрунтованими критеріями (спонукально-мобілізаційним, фахово-гностичним, діагностично-проективним, творчо-діяльним) та відповідними показником. Якісно розроблена діагностична методика дозволила Тун Лінґе здійснити констатувально-настановчий етап педагогічного експерименту та виявити 4 рівні підготовленості майбутніх фахівців до розвитку музичних здібностей школярів (творчо-результативний, самостійно-репродуктивний, репродуктивно-наслідувальний і початково-індиферентний) і з'ясувати, що переважна кількість респондентів знаходилася на репродуктивно-наслідувальному та початково-індиферентному рівнях. Отримані результати спонукали до корекції змісту поетапної методики підготовки здобувачів музично-педагогічних факультетів закладів вищої освіти. Висвітлення на сторінках дисертації перебігу та результатів формувального етапу експерименту, впродовж якого відбувалась перевірка дієвості розробленої методики є ґрунтовним, цікавим та вартісним.

Позитивним вважаємо представлене різноманіття форм та видів творчих завдань, що розроблені та впроваджені автором роботи в освітній процес підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Необхідно відмітити гарну організацію та послідовність проведеної практичної роботи, що здійснювалась на спонукально-мобілізаційному, пізнавально-практичному та досвідно-творчому етапах.

Доведення статистичної вартісності розбіжності за всіма критеріями наприкінці формувального експерименту, котре здійснене дисертанткою за допомогою багатфункціонального критерію φ^* Фішера, підтвердило, що розроблена методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом є ефективною. Результати прикінцевої діагностики свідчить про доцільність її застосування в процесі здобуття освіти вчителями в закладах вищої музично-педагогічної освіти.

Загальні висновки висвітлюють результати, поставлених Тун Лінґе завдань. Зміст дисертації суттєво доповнюють додатки.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Дисертаційна робота добре структурована і складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу і загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. За структурою та змістом робота відповідає діючим нормативним документам. Стиль викладу в ній наукових

положень, матеріалів досліджень, висновків зрозумілий та доступний для сприйняття.

Ознайомлення з текстом дисертації Тун Лінґе дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає вимогам, що ставлять МОН України.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи результати, представлені Тун Лінґе дисертаційної роботи, хочемо висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер:

1. У моделі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом представлено педагогічні принципи, на засадах яких відбувалась реалізація наукових підходів, обґрунтованих у дисертації (с. 120). Натомість, у межах формувального експерименту (п. 3.2.) їх перебіг не в повній мірі відповідає представлений у дисертації логіці їх поетапної реалізації.

2. Визнання важливості дисертанткою завдання опанування школярів елементами нотної грамоти (с. 96.) мало, з нашого погляду, обумовити більш докладний розгляд питань їх взаємообумовленості з процесом розвитку музичних здібностей школярів та більш широкое представлення форм і методів їх формування.

3. В тексті дисертації зазначено, що в процесі навчання студентів долучали до занять з вибіркового курсу «Методика розвитку музичних здібностей школярів». Було б доречно навести програму цього курсу, що додало б роботі більшої інформативності.

4. В авторській методиці підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом (розділ 3) здобувачка презентує адаптацію цікавого досвіду одеської школи (технологія «Tim-Bildung» с.180), методичних прийомів Н. Кьон (с. 171, 173), спрямовує на опанування сучасних програм «Bandikut», «Clideo», використання інтерактивної дошки (Smart Board), нотно-графічних редакторів (MuseScore, Final, Sibelius) з метою активізації більшості сенсорних аналізаторів, розширення видів активності в педагогічній практиці. На наше переконання робота тільки б виграла, якщо б на її сторінках ширше був представлений досвід китайських учителів-практиків.

5. В одній із статей Тун Лінґе розглядає питання наступності між дошкільним і шкільним етапами розвитку музичних здібностей дітей. На жаль, ця проблема в тексті дисертації залишилася поза увагою дослідниці.

6. Розмаїття представлених у дослідженні різновидів цікавих прийомів, творчих завдань на формування творчих умінь, розширення фахових знань, музично-виконавських умінь та досвіду, використання творів суміжних видів мистецтва, як важливого шляху активізації емоційності сприйняття музичних творів, збагачення художньо-асоціативних уявлень, тощо не дозволило автору

деталізовано схарактеризувати особливості кожного з них. Варто було б видати методичні рекомендації чи навчальний посібник, де б можна було широко презентувати, напрацьований дисертанткою, методичний інструментарій.

Однак зазначені зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

8. Загальний висновок

Враховуючи актуальність дослідженої проблеми, наукову новизну положень дисертаційної роботи, обґрунтованість, достовірність, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, можна вважати, що дисертація Тун Лінґе на тему «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом» має завершений, цілісний, авторський характер і відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Тун Лінґе заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри мистецьких дисциплін

дошкільної та початкової освіти

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

І.Г. Барановська

